

Suçin, M. H. (2013). *Öteki Dilde Var Olmak (Arapça Çeviride Eşdeğerlik)*. Say Yayınları, 272 s. ISBN: 9786050201901

Kitap tanıtımı/ Book review

Mehmet BÖLÜKBAŞI

* Doç. Dr, Bartın Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arapça Mütercim ve Tercümanlık Anabilim Dalı, blkbamehmet@gmail.com, ORCID ID: orcid.org/ 0000-0002-5923-3920

Öteki Dilde Var Olmak (Arapça Çeviride Eşdeğerlik), Arapça-Türkçe karşılıklı çeviriyi çeviribilim perspektifinden ele alan ilk akademik eser olarak kabul edilmektedir. Kitap, kuramsal ve uygulamalı çeviri konularını birbirine uyumlu bir şekilde ele almaktadır. Sözcük seçimi, deyim ve atasözlerinin çevirisinde karşılaşılan sorunlar ayrıntılı olarak incelenmiş ve bu sorunları aşmak için kullanılması gereken çeviri stratejileri hakkında bilgiler verilmiştir. Bu kitap, genel olarak çeviribilim ve özel olarak Arapça-Türkçe karşılıklı çeviriyle ilgilenenler için önemli bir kaynaktır. Yazarın, bu eseri Arapça-Türkçe karşılıklı çeviriyi çeviribilim perspektifinden ele alarak bu alandaki tek araştırma kitabı olma özelliğini taşımaktadır.

Yukarıda da bahsedildiği üzere, yazar bu kitapta incelediği metinleri genellikle Arapça ve Türkçe olarak ele almıştır. Bazı metinlerde mevcut çevirileri kullanmış, bazılarında ise çeviriyi kendisi yapmıştır. Giriş bölümünde, özellikle Arapça bilmeyen okuyucular için faydalı olacak bir transkripsiyon sistemi de yer almaktadır. Arapça kaynak metinlerin de yer aldığı bu eser, alanına değerli bir katkı sunduğu görülmektedir. Eser, özellikle Arapça-Türkçe ve Türkçe-Arapça çevirilerde kaynak ve hedef dil arasında yapılan çevirilerde karşılaşılan eşdeğerlik sorunları ile kelimeler ve kalıp ifadeler çevirisinde karşılaşılan sorunlar hakkında bilgiler içermektedir. Ayrıca eserde, çevirmenlerin bu zorlukların üstesinden gelmek için kullandıkları stratejileri de yer verilmiştir.

Kitap dört kısımdan oluşmaktadır. Kitabın ilk kısmında, "Kuramsal Çeviri Yaklaşımları" başlığı altında çeviribilim ve ilgili disiplinlere temel bir giriş yapılmıştır. Dil, işlev, söylem odaklı yaklaşımlar ve çoğul dizge teorileri ile klasik Arap geleneğindeki çeviri anlayışlarına da yer verilmiştir. Çevirinin akademik bir araştırma alanı olarak bağımsız bir disiplin haline gelmesinde önemli rol oynayan Roman Jakobson, Eugene

Nida ve John Catford'un eşdeğerlik üzerine geliştirdikleri teorik yaklaşımlar detaylı bir şekilde incelenmiştir. Ayrıca, çeviri pratiğine yönelik kayda değer çalışmalarıyla bilinen Jean-Paul Vinay, Jean Darbelnet, Juliane House, Peter Newmark, Basil Hatim ve Ian Mason ile Mona Baker'in yaklaşımları bölüm kapsamında değerlendirilmiştir. Bu isimlere ek olarak, metin dilbilim alanındaki katkılarıyla öne çıkan Robert-Alain de Beaugrande ve Wolfgang Ulrich Dressler'in eşdeğerlik konusundaki görüşlerine de yer verilmiştir. Bu bölümde, bazı çeviri kavramlarının kullanımından doğan tartışmalara değinilmiş, biçem ve içerik bağlamında ele alınan yaklaşımlar ele alınmıştır. Son olarak, betimsel çeviri çalışmalarını şekillendiren ve bu alanda önemli bir teorik çerçeve sunan Çoğul Dizge Kuramı anlatılmıştır.

İkinci kısımda, "Sözcük Düzeyinde Çeviri Sorunları" başlığı altında, sözcüksel anlam, semantik alanlar, üst anlamlılık ve alt anlamlılık gibi kavramlara odaklanılmıştır. Sözcüksel anlam türleri, düz anlam ve yan anlam olmak üzere iki ana kategoride ele alınmış; eş anlamlılık, eş adlılık ile tutumsal, duygusal, çağrışımsal, eş dizimsel ve anırtırmalı anlam türleri çeviri sorunları açısından detaylandırılmıştır. Bu bölümde, ayrıca, Arapçanın biçimsel özelliklerinden biri olan anlamsal sözcük yinelenmesinin Türkçeye aktarılması sırasında karşılaşılan çeviri sorunları ile bu doğrultuda izlenebilecek stratejilere de yer verilmiştir. Ayrıca, Arapçada eksilti türleri konusuna da değinilmiş ve eksilti işlemiyle ilgili klasik ve modern yaklaşımlar tartışılmıştır. Eksilti ifadelerin yer aldığı Arapça örnek metinlerin hem Türkçe hem de İngilizce çevirileri sunulmuş ve bu diller eksilti ifade türleri açısından karşılaştırılmıştır. Ayrıca kısaltmalar ve özel isimlerin hedef dile aktarımı da bu bölümde yer almaktadır. Diller arasındaki sözcük alışverişi sonucunda anlam kaymasına uğrayarak çeviride eşdeğerlik sorununa neden olan sözcükler yalancı eşdeğerlik kavramı çerçevesinde incelenmiştir. Bununla birlikte, kültürel farklılıkların çeviri sürecinde ortaya çıkardığı sorunlar da ele alınmış ve bu farklılıkların çeviri üzerindeki etkileri genel olarak incelenerek değerlendirme yapılmıştır.

Üçüncü kısımda, "Kalıplaşmış İfadeler Düzeyinde Genel Çeviri Sorunları" başlığı altında çeşitli konular incelenmiştir. Bu bağlamda çeviri ve dil öğretiminde önem arz eden eş dizimler, yapı ve işlev yönünden sınıflandırılmış; klasik Arap dilcileri ile Batılı anlambilim ve çeviribilim araştırmacılarının eş dizimlere dair yaklaşımları değerlendirilmeye alınmıştır. Ayrıca, eş dizimlerin hedef dile aktarımı sürecinde karşılaşılan yaygın sorunlar da kategorilere ayrılarak ele alınmıştır. Bunun yanı sıra, deyim ve atasözlerinin temel özellikleri ile deyimsele ifadelerin çevirisinde ortaya çıkan genel problemler de bu bölümün kapsamına dahil edilmiştir.

Dördüncü kısımda, "Genel Çeviri Stratejileri" başlığı altında çevirmenlerin çeviri sürecinde uyguladıkları farklı yöntemler Arapça bakış açısıyla incelenmiştir. Bu stratejiler kültürel aktarım, telafi, özelleştirme ve genelleştirme, açıklama, ekleme ve çıkarma olmak üzere altı farklı kategoriye ayrılmıştır. İncelenen stratejilerin her biri çeviri sürecinin farklı aşamalarında kullanılabilecek yöntemlerden oluşmakta ve çevirmenin hedef metni oluşturmaya katkı sağlayacak bir çeviri sürecine zemin hazırlamaktadır.

Arapça bağlamında ve çeviribilim alanında kaleme alınmış ilk akademik eser olma özelliği taşıyan bu kitapta hem kuramsal hem de uygulamalı çeviribilim konuları birbiriyle

bağlantılı bir şekilde ele alınmıştır. Çeviri felsefesi ve çeviri stratejileri üzerine ipuçları sunabilecek nitelikte kapsamlı bir başvuru kaynağı olan eserde sözcüklerin, deyimlerin ve atasözlerinin çevirisinde ortaya çıkan sorunlar ile bunlara yönelik stratejiler farklı açılardan değerlendirilmiştir.

Sonuç olarak, kitap, çevirmenlerin çeviri sürecinde hangi durumlarda hangi stratejileri tercih ettiği sorusuna odaklanmaktadır. Ayrıca, eserin bu alandaki terminolojinin gelişimine önemli katkılar sunduğu da görülmektedir. Bu kitap, çeviribilim alanındaki pek çok terimin Türkçe ve Arapça karşılıklarını ilk kez ele almasıyla dikkat çekmektedir. Kitap, Arapça çeviriyle ilgilenenler ve çeviribilim alanındaki öğrenciler için kaynak olma özelliği taşımaktadır.

Author Contributions

First Author: Mehmet Bölükbaşı 100%

Conflict of Interest: The authors declare no conflict of interest.

Financial Support: The author declare that they received no financial support for this study.

Yazar Katkıları

Birinci Yazar: Mehmet Bölükbaşı %100

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.
